

Vargabetűk nélkül

Báti Julival Balogh Tibor beszélget

Báti Juli a közösségi portálokon sem titkolja életkorát. Beszélgetésünk idején ötvenhat éves. Kedvelt színészeim közé tartozik. Tanúja voltam lendületes pályakezdésének: Cynthia (Weöres Sándor: *Szent György és a sárkány*, r: Ascher Tamás, 1979, Nemzeti Színház), Molly (Arnold Wesker: *A konyha*, r: Zsámbéki Gábor, 1979, Nemzeti Színház). Láttam első színházában, Kaposváron: Omélia (Bresan: *Paraszt Hamlet*, r: Babarczy László, 1980, Balatonboglár), Doreen (John Arden: *Élnek, mint a disznók*, r: Ascher Tamás, 1980, Kaposvári Csiky Gergely Színház), Natalja (Turgenyev: *Egy hónap falum*, r: Ascher Tamás, 1981, Kaposvári Csiky Gergely Színház). Követtem pályáját a budapesti szerepeiben is. Most, amikor ez az interjú készül, Caragiale darabjának, a *Zűrzavaros éjszakának* a próbái folynak, melyben a színésznő Veta szerepét játssza.

– Ön egy évvel fiatalabb a húgomnál, többnyire fél szavakból is értjük hát egymást: tudom, milyen koncertekre járt a nemzedékük, és azt is, hogy nekik már nem kellett a Coca Coláért Debrecenből Budapestre utazniuk, mint ahogyan én tettem a vasúti szabadjeggyemmel. Kólázott aktívan?

– Minket már nem ijesztgettek azzal, hogy egészségre ártalmas bódítószer, és a fogyasztása függőséget okoz. Ellenben voltak a társaságban nagy dohányosok, akik akkor még nem tudták, hogy a dohányzás viszont könnyen halálos lehet.

– Lehetett a dohányzás ártalmasságáról való hallgatásban valami taigeto-szi hátsó gondolat? A kólaszabadság elérkezése egybeesett időben az úgynevezett

Ratkó-korszak gyermektömegének gimnáziumokba, egyetemekre érkezésével. Zsúfolt tantermekben fulladoztak a diákok, ahol nem tudtak több osztályt indítani. A Színművészeti Főiskolán megoldották a bővítést: 1980-ban, amikor Ön végzett, a két színészosztályon kívül egy filmszínész osztály is diplomázott. Nem érezte a pályája kezdetén, hogy többen vannak, mint kellene?

– Nem tűnt fel. Vágytam rá, hogy sokat filmezzek. Akkoriban kilencven tévéfilm készült egy évben – amikor csak hetven, az már rossz év volt –, s láttam, mennyit hívják apámat, tehát volt perspektívám. Imádtam a filmeket, a magyarokat és a külföldieket egyaránt. Az utóbbiakkal nagy szerencsém volt, mert a szüleim révén bejutottam a Filmművész Szövetség zártkörű vetítéseire, a Gorkij fasor 38. szám alatti villa felső emeleti kis termébe, ahol, ugyan csak monoton szinkrontolmácsolással, de láthattam azokat a filmeket, amelyek Magyarországon nem kerültek a mozikba, vagy csak hosszú évek után.

– Álmodott filmszínészi karrieréről?

– Számomra a színház volt a természetes közeg. Gyerekkoromtól fogva, amikor csak tehettem, bejártam a Nemzetibe – főleg a mamám, Zolnay Zsuzsa jóvoltából. Természetesnek vettem, hogy majd én is színházban fogok élni. Külföldi filmszínész karrieréről nem álmodoztam. Később irigykedtem rájuk kicsit, hogy ekkora ráfordítással, amennyit én dolgozom, mennyit kereshetnék külföldön – míg itthon megélhetési gondokkal küzdök. A Katonával bejártuk a világot, és láttuk, mennyit keresnek a színészek. Régebben divat volt, hogy a magyar filmrendezők külföldi színészeket hívtak, ez nagyon fáj, igazságtalannak éreztük. Ráadásul tudtuk, mennyivel magasabb a gázsijuk, mint a mienk, hasonló szerepekért.

Fiatalon tehát egyáltalán nem vágytam külföldre, de később sem gondoltam, hogy ha külföldre kerültem volna, akkor az fúúú, milyen jó lett volna! Inkább azt gondoltam, hogy egy ekkorka országban jobb élni, mint egy olyan mamutvilágban, amilyen Amerika, ahol még a megismerkedés, a megfelelő körökbe való bejutás is nagyon nehéz. Nem képzeltem, hogy olyan szép, csinos és tehetséges vagyok, hogy kapcsolatok nélkül is felkapott volna az amerikai álomipar.

Egyszer viszont nagyon fáj, hogy nem jutottam ki Amerikába. Bacsó Péter filmjét, a *Sztálin menyasszonyát* szerették volna Oscar-díjra jelölni, de a Bacsó-stáb nem tudta kieszközölni az amerikai forgalmazást (az ottani bemutató vagy néhány nyilvános vetítés engedélyezését), ami a jelölés előfeltétele volt. Ezt iszonyatosan sajnáltam. Jó színészi feladat, szép munka volt, azzal kicsit utazgathattam, büszkélkedhettem volna.

– Az édesapját, Básti Lajost színházi, vagy filmszínészként őrzi értékesebbként az emlékezete?

– Számomra apám színházban a legjobb volt, természetesen. Ilyen orgánussal, ilyen megjelenéssel hogyan is ne lett volna az? Csodálatos volt. De filmezni is szenzációsan filmezett, mert azt is megtanulta: több száz filmet forgatott életében, volt mikor megtanulnia. Nem döntenék arról, miben volt jobb.

A magyarországi foglalkoztatási rendszerben nagyon rokonszenves, hogy nem válik külön a kettő, ellentétben Amerika és a nyugat-európai országok gyakorlatával, ahol az egyik tevékenység többnyire kizárja a másikat. Én egyformán imádok filmezni és színházban játszani: nem szeretnék választani köztük.

Apám nem volt büszke fiatalkori filmjeire, amikor kizárólag bonvivánnak használták. Az is igaz viszont, hogy a régi filmjein még magas fekvésű, vékonyka a hangja. Már nem keszthelyi tájszólással beszél – amivel sokáig küszködött, azért is nem vették fel rögtön az Akadémiára; két évbe telt, míg levetkőzte, de még rengeteget kellett dolgoznia azért, hogy a hangja olyan legyen, amilyenek ma őrzi az emlékezetünk. Csodálatos orgánumát a hatalmas nézőterek betöltésének az érdekében fejlesztette ki. Kellott hozzá az adottság, de kitartó gyakorlás, önképzés nélkül nem sikerült volna. Sajnos, dohányzott is nagyon sokat, ami szintén hozzájárult a beszédhangja elmulyüléséhez. Egyébként viszonylag keveset tudok apámról, a pályájáról nem szívesen beszélgetett velem.

– *Csak a saját színészetéről nem beszélt szívesen, vagy általában sem?*

– Nemigen voltunk együtt. Amikor otthon volt, általában a vasárnapi ebédeken, megpróbált egy kicsit beszélgetni, de eszméletlen sokat dolgozott. Abban az időben még az volt a szokás, hogy reggel bementek a Rádióba, nyolctól fél tízig. Aztán tíztől próba volt a színházban, próba után megint rádió, majd este előadás vagy filmezés. Egybefolytak a napjai, amikor meg otthon volt, nagyon nagy csöndnek kellett lennie, mert akkor pihent. Sokszor a találkozás csak annyi volt, hogy végszavaztam neki, meg anyámnak is. Egyébként otthon is a színházról szólt leginkább az élet; hallottam, miről beszélgettek, hogy melyik rendező mit kér, mi jó, mi nem jó.

– *Nem akarták Önt polgári pályára irányítani?*

– De igen. Apám azt akarta, hogy ha már nem tud eltéríteni a színháztól, akkor legalább ne színésznő legyek, hanem dramaturg, vagy olyasvalaki, aki nincsen annyira közel a színpadhoz. Amióta élek, ezt mesélem, ne várjon újdonságot a múltidézésben! Szóval nem szerette volna, hogy színész legyek. Annnyira tiltott, hogy először nem is jelentkeztem főiskolára. Elmentem Angliába bébiszitternek, s közben nyelvtanfolyamra jártam, hazatérve pedig a Színházi Intézetbe mentem dolgozni, ahol régi cikkeket, kritikákat rendeztettem. Székely György volt akkor az igazgató, apám jó barátja. Egy poros szobába zárva, előadások, rendezők, színházak szerint kellett volna csoportosítanom az ott felhalmozott anyagot, de nagyon lassan haladtam, mert mindent elolvastam, ami a kezembe került.

– *Azt gondolta talán az édesapja, hogy túl sok az esze a színpadhoz?*

– Az eszem? Ja, értem a kérdést. Lehetséges. Nem voltam buta gyerek, bár az apám azt vallotta, egy színész minél többet olvas, minél többet gondolkodik a világról, annál jobb lesz. Laurence Olivier sem volt éppen buta. Gyártottak egy időben elméleteket a színészi kreativitás és hiteles interpretáció éles elmével való összeférhetetlenségéről, de szerintem ez iszonyú nagy hülyeség. Minél

Básti Juli Söptei Andreával I. L. Caragiale *Zűrzavaros éjszaka* című színművének próbái közben
fotó: Eöri Szabó Zsolt

okosabb az ember, annál jobb a saját szakmájában: teljesen mindegy, hogy az a szakma micsoda.

– *Az Ön éleselméjűsége bőséges humorforrás is. Előfordul, hogy munka közben valamit szellemesen fogalmaz meg, és a rendezője csak nagy-sokára fogja fel, mit mondott neki?*

– Soha. Miért? Az én szellemességemet általában lehet érteni. Nagy mázlim van, egész életemben éles eszű, kiváló, jó humorérzékkel megáldott rendezőikkel dolgoztam. Kaposváron sem volt humortalan rendező, a Katonában sem, és a Nemzetiben is mindenki szenzációs humorú volt. A humortalan emberektől mentsen meg az Isten! – mondta Dajka Margit, meg Tolnay Klárka is –, és eddig szerencsém volt. Nedvek nélküli ember ne menjen színházba dolgozni!

– *A pályája eszerint töretlen, nem is szakaszolható?*

– Miért szakaszoljam? Az ember ide megy, oda megy, ezzel él, azzal él, amíg családot nem alapít. Egyébként mindenhol ugyanazok a buktatók, ugyanazokat a köröket kell lefutni, minden helyzet ugyanazt a problémát hordja magában, tehát mindig ugyanazt kell megoldani. Ellenben a közösség, ahova tartozok, az nagyon fontos. Ilyen szempontból nagyon szerencsésen alakult az életem. Lehettem Kaposváron, utána a Katonában is, mindkét helyen remek volt a társulat, de ilyenné alakult hosszú évek során a Nemzeti is. Az a három-négy hely, ahol megfordultam, ilyen volt, ezért is maradtam ott annyi ideig. Szeren-

csém volt. Azért nem tudok ehhez a kérdéséhez hozzászólni, mert kimaradtak az életemből a vargabetűk. Nem csapódtam alternatívokhoz, nem voltam szabadúszó soha, nem tudom, milyen az, ide-oda csapódni.

– *A pályája kezdetén Kaposvárra tehát nem csapódtott, hanem szegődött. Mi hajtotta oda?*

– Az életnek az a fajta ábrázolása, ahogyan ők csinálták, nem az a régimódi patetikus megfogalmazás volt, ami akkoriban sok helyütt jellemző volt. Más volt az egész mentalitásuk, mint ahogyan például a Nemzetiben hozzáálltak a munkához: „Mi nem hibázhatunk, mert olyan nagy művészek vagyunk!” Igazában ez volt az, ami nekem nagyon nem tetszett, sokkal bizonytalanabbnak és képlékenyebbnek éreztem magam, s azt gondoltam, ezt őrizni kell. Különbösen is, az a stílus, ami az ő fogalmazásmódjukat jellemezte, nagyon tetszett nekem; úgy tartottam, ez nekem való, ebben szeretnék részt venni, ha már méltónak találtak arra, hogy odahívtak. Irtóatosan örültem, hiszen fiatal voltam, és ők álltak legközelebb az életfelfogásomhoz. Hittem benne, hogy ha a munkánk nyomán az emberek elgondolkodnak azon, mi a jó és mi a helytelen, mit szabad, mit nem, akkor tettünk valamit azért, hogy előbbre jusson az ország.

– *Amikor odakerült, már zárandokhely volt a kaposvári színház. Autókaravánok érkeztek Budapestről, és szinte különvonatok. Mutatkozott-e különbség a zárandokoknak tartott és a helyi nézőknek szánt előadások között?*

– Nem. Ott elsősorban azt tanították – amiről egyébként én is mindig így gondolkodtam már gyerekkoromtól kezdve –, hogy minden előadás egyforma. Ha csak négyen ülnének a nézőtéren, akkor is pontosan ugyanúgy kellene játszani, mint a premieren, és ha csak egyetlen is akad a négyből, akit megérint, akkor már nem dolgoztunk hiába. Amit korábban színpadi morálról gondoltam, az itt gyakorlat volt: adni, nyújtani valamit – minden körülmények között. Egyébként nagyon jó, értő közönséget találtam Kaposváron. Zsámbékiék nevelőmunkájának beérett a gyümölcse, mire én odaértem. A tájelőadások is érdekes képet mutattak. Akadt néhány település, ahol nem volt fogékony a közönség semmire, másutt viszont ellenkezőleg, bármire vevőnek mutatkoztak; fogták a humort, sírtak és nevettek, amikor

Básti Juli és Söptei Andrea
fotó: Eöri Szabó Zsolt

kelltek: értettek minden rezdülést. Abban az időben 30–31 előadást játszottunk bérletben, és minden előadással mentünk tájolni is.

– *Igazoló tanúja lehetek a visszaemlékezésének. Ebben az időszakban éppen a Színházművészeti Szövetségben dolgoztam, és Kazimir Károly főtitkár – finoman fogalmazva – nem támogatta, hogy a munkatársak kaposvári premierekre járjanak, ezért a nyájjal nem utazhattam együtt soha. Viszont él Kaposváron egy régi amatőr filmes barátom, hozzájuk mentem vendégségbe, s ő szerzett belépőt a hétköznapi előadásokra. Roppant tanulságos volt látni, hogy premierfegyelem van a színpadon, de ennél is figyelemre méltóbb, hogy, ha nem-értőnek mutatkozott is a közönség, mindig vele-érző volt, s ez az empátia a végére ráérzést eredményezett, majd őszinte, nem formális vastapsokat. Elfogadó hangulatban távoztak a nézők.*

– A közönséget nem szabad lenézni. Ha az emberek érzik a nézőtérben, hogy figyelemmel, odaadással vannak irányukba, akkor egy idő után kinyílnak. Megérik, hogy értük történnek a dolgok.

– *Mi vitte Kaposvárról a Katona József Színházba?*

– A gyerekem. Kezdetben bébiszitterrel próbálkoztunk. Akkori férjemenl kötöttünk egy megállapodást – jellemző volt, hogy rögtön az elején ilyet kötöttünk –, hogy mi nem fogunk együtt dolgozni. Egyszer mégis dolgoztunk, és az katasztrófába is torkollott, mert folyvást civakodtunk szakmai dolgokon, s vérig sértettük egymást. Tehát ő nem tartózkodott Kaposváron, amikor én ott voltam: én lenn a gyerekekkel, ő Pesten egyedül. Reggel bementem a színházba próbálni, délután még táncóra volt, aztán hazamentem aludni, este vissza megint a próbára vagy előadásra. Hiába volt lenn velem a gyerekem, egyszerűen nem tudtam vele lenni. Akkor felhoztam az anyámhoz Budapestre. Másfél évig folytattam ezt a kétlaki életet. Beültem éjszaka az autóba a kaposvári előadás után, adtam egy puszit Pesten a gyerekemnek álmában, majd reggel, mikor már felébredt, kapott egy másikat, én pedig hajtottam vissza a délelőtti próbára. Mikor beteg volt, többször is feljöttem hozzá hetente, dolgozni sem tudtam tisztességesen, mert nála járt a fejem. Kilométerek ezreit autóztam le, pokollá vált az életem. Be kellett látnom, ez az állapot nem tartható fenn. Emiatt váltottam színházat; de nem tudom, mit csináltam volna, ha nem hívnak, ha a gödöllői vendéjátékunkra nem jön el Zsámbéki és Cserhalmi, és a szünetben nem mondja a Zsámbéki, hogy gyere, beszélni akarok veled, majd azt, hogy menjek a Katonába.

– Tudtam, hogy a Katona prima hely, ugyanolyan, mint Kaposvár, csak éppen Pesten. A kaposváriak tartóztattak volna, sőt ijesztettek is: Babarczy, meg a rendezőm, Ács János szinte pszichikai hadviselést folytatott ellenem, hogy még nem vagy kész, nem vagy felkészülve arra, hogy beállj a pestiek közé: érned kell, nem vagy még elég jó színész. Nem lesz elég feladatod, elkallódsz. Ha hittem volna is nekik, tudtam, hogy nincs más megoldás.

– *Összeér most a beszélgetésünk három szála – jó, hogy Cserhalmi György személye felmerült –, a Ratkó-korszak, a filmgyártás visszaesése, a TV drámai osztályának (a tévéjáték-készítés bázisának) a felszámolása: a színész-ikonná válást, a ki-*

ragyogás esélyét korlátozta a beszűkült a játéktér, és kialakult az éles versenyhelyzet. Érzett-e a pályatársai közül vetélytársnak valakit, vagy inkább a nemzedéki együvé tartozás volt a jellemző?

– Ez alkati kérdés. Mindenki megvan a hajlam a rivalizálásra, és mindenki kell legyen egészséges önzés ahhoz, hogy talpon maradjon – ez nem kérdés. Ugyanakkor én azokhoz tartozom, akik azt gondolják, hogy a csapatmunka mindennél előbbre való: egyedül nem tudunk annyit, mint amennyit együtt adhatunk. Nem vagyunk festők, szobrászok, írók – a színészet közös műfaj. Lehetek én fantasztikusan jó egy előadásban, ha a többi színész nem az, és ha a rendezői koncepció hibás, akkor megette az egészet a fene, abból a nézőnek szép estéje nem lesz. Muszáj együtt dolgozni. Az ember természetesen esendő, hiú lény, megpróbál kitűnni, de igyekeztem ezt mindig egészségesen kezelni. Amikor valaki nagyon előreszaladt, az nem tetszett, az rosszul esett, de én nem tévesztettem szem elől soha, hogy ez közös ügy: nem játszottam úgy, nem viselkedtem úgy sem az életben, sem a színpadon, hogy az csak rólam szóljon. Sőt, azt gondolom, egy jó színésznek éreznie kell, hogy a színpadon melyik az ő pillanata, és mikor érkezik el a partnere ideje, akkor neki vissza kell húzódnia ahhoz, hogy a másik is meg tudjon mutatkozni az ő szerepében. Nem terpeszkedem el a színpadon. Pontosan tudom, miként lehet magamra vonni a figyelmet, de nem teszem, mert tudom, hogy van egy közös cél – az előadás.

– A szövegeknyvön túl szeret-e hozzáolvasni, tájékozódni a darab beágyazottságáról, színházi előéletéről?

– Egyáltalán nem mindig, de ha megkívánja a feladat, akkor igen. Az én apámnak volt egy néhány ezres könyvtára, nekünk most a férjemmel, Puskás Tamással van egy ötezres, amit összegyűjtögettünk. Tele vagyunk könyvvel, nem nehéz megtalálni a hozzávalót. Az apám arra tanított, hogy minden könyvvel több vagy. A premonstrikusokhoz járt, ott fontos volt az olvasás. Sajnálom, hogy a fiatalok, az én gyermekeim korosztálya már nem olvas annyira intenzíven, mint mi tettük. Elfogadom, hogy az interneten olvasnak, amire meg én vagyok képtelen.

Igen, ha szükséges, utána olvasok. Szeretem azonban, ha a rendező elmondja, milyen a darab világa, ő hogyan képzeli. De például amikor a *Sztálin menyasszonyában* az elmebeteg lány eljátszásra készültem, inkább elmentem az elmebetegintézetbe, a karakternek megfelelő betegek megfigyelésére. Azért filosz nem vagyok, hogy mindenféle tudományos értekezésekkel sáncoljam körbe magam.

– A gyógyintézeti tájékozódása arra enged következtetnem, hogy általában is érdekli a figurák lelki beágyazottsága.

– Ez engem nemcsak a színpadon érdekel, hanem a hétköznapokban is. Valószínűleg azért is lettem színész, mert szinte semmi más nem érdekel, mint hogy az emberek miért viselkednek úgy, ahogy, milyen indokkal cselekszenek, és a tettük következményét hogyan viselik. Pszichológus szerettem volna lenni,

amikor apám eltiltott a színésztől, de éppen abban az évben nehezítették meg matematika-felvétellel a bejutást, ezért meghátráltam, pedig azt el tudtam volna képzelni, hogy pszichológus legyek. Az emberi viselkedés érdekelt. A lelki anyagunk. Milyenek születünk, s ahhoz képest mivé leszünk, változtathatunk-e önmagunkon, illetve mivé gyúr minket az élet?

– *Gondolkodott-e azon, hogy egy jó alakításban – a saját jó alakításában – mennyi az önkéntelen elem és mennyi a spekuláció?*

– Ösztönös színész vagyok, általában megérezem, hogy milyen az az ember, akit játszom. Ám ahhoz, hogy pontosan azt a hatást keltsem, amilyen az elképzelt ember, mégiscsak át kell gondolnom, meg kell terveznem a dolgot, mert a színpad nagyon becsapós. Hiába játszom valamit, ha az a nézőtérrel másként érzékelhető. Ehhez kell a rendező, és ehhez kell a színészi tapasztalat arról, hogyan működik a színpad. Az ösztön létszükséglet: elképzelve számomra, hogy egy szerepet tisztán rációval meg lehessen oldani.

– *A pszichológiai háttérről ötlük eszembe: nem játszott még Molnár Ferencet. Szeretne?*

– Hogyne. Látja, ő nem agyalt, evidensen ismerte és formálta meg a szereplőit, annyira magától értetődően, kedvesen tudott igazi, izgalmas történeteket mesélni. Én is ilyen vagyok, azt szeretem a színházban, amikor történeteket mesélünk. Pedig fiatalon nagy forradalmárnak képzeltem magam, úgy éreztem, egészen más vagyok, egészen újszerűt akarok. Most már tudom, ez a fiatalság volt, szükséges állomás, e nélkül nem menne előbbre a világ. Shakespeare-t is azért imádom, mert elbűvölően mesél. Csodálatos világba vezet, lehet izgulni, figyelni, nem száraz konstrukció. Vagy Szomoró Dezső. Már csak a nyelve miatt is. Igazi dzsungel.

– *Shakespeare-t említi. Túl azon, hogy van nála történet, és hozzárendelve a katarzist, közben hordoz majd' mindegyik műve valamilyen sejtelmet, valamilyen misztikus pszichikai töltetet is. Ophelia szerepét játszotta a Hamletben. Hogyan készült föl erre a szerepre?*

– Ascher Tamás rendezte a darabot, akiben én vakon bíztam akkor – nagy bánatomra régóta nem dolgozunk együtt. Úgy játszottam, ahogyan ő kérte. Egyáltalán nem gondoltuk, hogy Ophelia örülsége színlelt volna. Színészként egyébként mi valamiképpen naponta „bekattanunk”. A színpadi öröm, a gyűlölet, a hazugság, a gonoszság, a gyengeség, a féltékenység lobbanásait az ember önmagából bányássza elő. Ha önmagunkban nem találjuk meg, vagy túl friss az élmény, és nem merünk még hozzányúlni, akkor keresünk egy másik példát, egy másik emberét, akit jól ismerünk. Ez is járható út, hiszen kívülről nézve akár még jobban is láthatjuk, milyen az az állapot, amit keresünk. De én soha nem hagyom ki önmagam, mindig találok magamtól valami kapcsolódási pontot, valami olyan történetet, ami illeszthető. Megvan minden mindannyiunkban – azt gondolom. A színész állandóan használja a lelke bugyrait, belőlük dolgozik, így azok folyamatosan nyitva vannak: könnyebb beléjük nyúlni, és színre hozni a tartalmukat.

– Egy számomra nagyon szimpatikus mondatot olvastam Öntől. A Sirály egyik próbája után megdicsérte Tompos Kátyát a nagyjelenetéért, akinek azonban bánatra váltott az öröme, amikor másnap a dicséret elmaradt. Ezt követően Ön odafordult hozzá minden próbájukon. Olyankor, ha a partnere számára talál valami használható fogódzót, átadja neki?

– Az évek során rájöttem, hogy ez nagyon veszélyes. Az én agyam másként jár, esetleg megzavarhatom a kollégát. Általában a közösség szokásától függ, hogy a társulat tagjai elfogadnak-e egymástól tanácsokat. A Katonában szinte az ottlétem utolsó pillanatáig megdumáltunk mindent: akinek bármi az eszébe jutott, rögtön elmondta a másiknak – például a *Három nővér* alatt is –, de ezek ritka, kivételes, kegyelmi szakaszok az életünkben. Azóta többször tapasztaltam, hogy nem nagyon szeretik a kollégák, ha beleszólok. A rendező pedig végképp nem szereti, amikor egymást instruálják a színészek. Hallgatag lettem. Ha megszólítanak, megszólalok, ha nem, az se baj.

A rendezők, akikkel mostanában dolgozom, ellentmondást nem tűrően instruálják a színészeket, hogy az előadás úgy szólaljon meg, ahogy ők ki-gondolták. Ha abba bárki beleszól, ha a színész vitatkozna, esetleg másként gondolja, azt nem tűrik. Ami tehát régen Kaposváron mindennapos volt, hogy éjjel a büfében dumáltunk, aztán felmentünk a színpadra, éjjel kettőkor akár, és kipróbáltunk egy jelenetet, csak úgy magunkban, az mára eltűnt. Én nem mondom, hogy rossz ez vagy jó, de tény, hogy ez a fajta közös gondolkodás eltűnt. Sok minden nincs már, ami volt.

*(Básti Juli portréja a Nemzeti Színház hivatalos honlapjáról való,
Balogh Tibor portréfotóját Szebeni Zsuzsanna készítette.)*

Without Roundabouts

Tibor Balogh Talks to Juli Básti

Juli Básti has been present as a leading actress on Hungarian stages: she has mostly played starring roles at the Kaposvári Csiky Gergely Színház (Gergely Csiky Theatre, Kaposvár), Budapesti Katona József Színház (József Katona Theatre, Budapest) and Nemzeti Színház (National Theatre). The fact that she is going to appear in Caragiale's *Zúrzavaros éjszaka* (*A Stormy Night*) at the National Theatre this season provides the immediate topicality of this interview. The actress opens up to Tibor Balogh's microphone about several topics: her professional dedication, the lifelong example of the excellent actor-father, Lajos Básti, the difficulty in balancing the roles of mother and actress, the primacy of the instinctive formation of roles together with the importance of intellectual preparedness and about her concept of theatre as communal art based, ideally, on the joint thinking of artists.